

I disse dager begynner opptakene til filmen om Kautokeinoopprøret i 1852. Det er en mørk og tragisk historie som Nils Gaup har tatt fatt i og skal feste til filmrullene. Han har selv skrevet manus og skal ha regien, og mer enn det. Han er også etterkommer av en av hovedpersonene i dramaet, nemlig Aslak Hætta, som ble halshugget. Hvorfor skrive om dette på Sjamansonen?

Fordi opprørerne, som kalte seg hellige krigere, var inspirert av den læstadianske veknelsen, etter presten Lars Levi Læstadius. Her følger et intervju som Sarakka(14) har gjort med regissøren, for en særoppgave om dette dramaet. Mange bøker er skrevet om denne hendelsen, om et år kommer filmen.

Så til intervjuet med Nils:

-Hvorfor er Kautokeinoopprøret verd en film?

-Fordi det er en viktig historisk hendelse i samisk kultur. Det er også en dramatisk historie som passer bra for film.

-Hvorfor vil du gjøre den filmen?

Jeg har hatt lyst til å fortelle denne historien i mange år, helt siden jeg var 18 - 19 år. Jeg har selv hørt om hendelsen i min barndom, etterhvert har jeg også lest alt jeg har kommet over om den. Men på spørsmålet om hvorfor en sånn tragedie kunne skje, har jeg ikke fått svar på. Denne filmen er et forsøk på å finne ut, kanskje forme et svar, eller bare stille spørsmålene fra en annen vinkel enn hva som har vært vanlig hittil.

-Sto L. L. Læstadius bak???

-Læstadius sto ikke bak selve opprøret, men han inspirerte nok folk til å bedre sine liv, til å ta kontrollen over sine egne liv. Han reiste jo lenger sørover i 1849, 3 år før selve opprøret, og hadde ingen direkte innflytelse på selve handlingen.

-Var det et politiske opprør?

-Det var et politisk opprør, hvis man med det forstår at handlingen ble presset frem av politiske faktorer; statskirken ville ikke godta den nye troen og prøvde å stanse den med politiske virkemidler, og ved å fengse lederne for de troende.

-Var opprørerne - hellige krigere - ?

-På en måte var de nok det, de kjempet for en hellig rett til å være seg selv, ha sin egen tro, sitt eget språk og sin egen måte å leve på .

-Aslak Hætta og Mons Somby ble halshugde etter opprøret. Er de helter???

-For meg er de det. Staten ville diktere deres liv, tvinge dem til å leve sitt liv slik staten mente var rett, men de nektet. Staten ville statuere et eksempel kve deres vilje, men de sto i mot, helt

til det siste. Staten tok deres liv, men de ga aldri fra seg sin selvrespekt, sitt menneskeverd, sin integritet.

-Hvor mange skuespillere deltar i filmen?

-Bortimot 40. Elen heter hovedpersonen i filmen, sammen med Aslak og Mons. På den andre siden er Ruth, brennevinshandleren og hans mothjelpere, hovedpersonene.

-

-Hvor mange jobber bak kameraet?

-39.

-Hva slags film er dette, dokumentar, actionfilm eller???

-Dette er et drama bygget på en tragisk hendelse. Det er umulig, ihvertfall for meg, å lage en dokumentarfilm som skjedde for så lenge siden (vi har ingen bilder eller filmsnutter fra hendelsen). Det er heller ingen action, siden det er lite med actionscener i historien.

-Hva koster filmen?

-50 millioner kroner

-Når blir den ferdig

-Den skal være ferdig klippet om ett år fra nå.

Filmopptakene skjer i Filmcampen i en tidligere militærleir i Øverbygd i Målselv. De ledende rollene spilles av Veiviseren-stjernen, Mikkel Gaup, Anni-Kristina Juuso, så den feterte Bjørn Sundkvist og Mikael Persbrand. Roger Ludvigsen, i mange år ledende musiker hos Mari Boine, skal lage musikken.

Som avslutning, her er et sitat fra Lars Levi Læstadius, som sto bak den religiøse vekkelsen de hellige krigerne bekjente seg til, en luteransk trosretning som rommet både ekstase og tungetale:

En reindriftssame er et bedre slags menneske enn en kvæn og en nordmann.

Det er ikke noe rart at han ble en helt.

Så etterord for deg som lurere: Alle har en fetter Anton. Min lager altså film.

Ailo Gaup.

Dette er selve BOKEN om opprøret:

Nellejet Zorgdrager: De rettferdiges strid, 1997,

Nils Gaup: Håpets elv, Cappelen, 2005

Staffan Søderblom: Tjeldens dygn, Nordsteds 1981

Andreas Markusson, Aschehoug 1980

Olav Nordrå: Rød høst, Dreyers forlag 1970

På Internett finnes også gode lenker til både Kautokeinoopprøret og L.L. Læstadius og hans livsverk.